

Att lära av andra länder

Sammanfattning

UniLink har under många år bedrivit en internationell verksamhet för att inspirera föreningen, medlemmar och enskilda personer. Ett stort antal resor har genomförts till olika länder och nu lagt grunden för framtida samarbetsmöjligheter. Det brittiska programmet KTP (Se nedan!) har introducerats och därmed gjort att UniLink direkt bidrar till utveckling inte bara av akademien utan även näringslivet.

Kontakter med länderna har också skapat en plattform för UniLink att agera som projektdeltagare i exempelvis EU- projekt tillsammans med sina "vänner." Operativt och på kort sikt kan nu UniLink ta initiativ till direkt samarbete med Kanada, USA och länder i Europa som Nederländerna och Österrike. Ett antal medlemshöskolor arbetar med begrepp som Innovation och Entreprenörskap och i dessa sammanhang bör respektive UniLink- medlem kunna använda kontakterna för att inspirera egna lärosätet och utveckla sin personal genom praktik i exempelvis Kanada.

Arbetet har också lett till att ett antal "vänner" har förberetts på att delta i UniLinks slutkonferens i November 2008.

Mål

Målsättningen med UniLinks internationaliseringsarbete har varit att:

- Synliggöra UniLink i Europa och några andra delar av världen för att skapa framtida samarbetsmöjligheter.
 - Lära av andra länders innovations- och tillväxtfrämjande åtgärder där akademien spelar en aktiv roll.
 - Hitta något bra internationellt exempel som skulle kunna prövas i Sverige.
 - Hitta internationella samarbetspartner för UniLinks medlemmar.
 - Hitta internationella samarbetspartner för personer i UniLinks medlemshöskolor för personlig utveckling.
 - Tillföra internationell inspiration i UniLinks olika delprojekt inom NUTEK-projektet.
-

1 Bakgrund

Det internationella arbetet var en integrerad del av UniLinks ordinarie verksamhet långt före NUTEK- projektet. Arbetet initierades redan i föreningen Sefström (UniLinks tidigare namn) år 1997, då en bechmarkingsresa till USA planerades. Just den resan kom dock inte att genomföras men ett antal andra genomfördes på Sefströms/UniLinks initiativ under de kommande åren till USA, Kanada, Tyskland, Storbritannien, Australien och Nya Zeeland. Många värdefulla kontakter knöts, inte minst för enskilda lärosäten, som kom att få bra kontakter för bilaterala avtal om ex. studentutbyte. Arbetet gav också erfarenheter av andra länders arbete i tillväxtrelaterade frågor och akademins roll i sammanhanget. Sefströms/UniLinks ambition var i början av 2000- talet att bygga upp en effektiv infrastruktur för kunskapsöverföring och aktiv förmedling mellan lärosäten i Sverige för "bästa resurs till respektive företag." UniLink kom så småningom att få en annan roll, mer som en arena för erfarenhetsutbyte mellan lärosäten i frågor om "samverkan med omgivande samhälle" inte så mycket för aktivt tillväxtarbete.

Det internationella arbetet ansågs dock så viktigt, att det kom att ingå som särskild aktivitet inom NUTEK- projektet samtidigt som det skulle inspirera de andra delprojekten.

2 Aktiviteter

En viktig aktivitet har varit kontakt- och "benchlearningsresor" till olika länder. För att utveckla nätverket UniLink har oftast även personer från andra nätverk inbjudits att delta i resorna. Exempel på dessa nätverk är DTM- Diplomerade TeknikMäklare. Även personer från myndigheter som NUTEK och regionförbund har deltagit i resor liksom representanter från företags organisationer och lärosäten utanför UniLink.

1.1. USA

Besök i USA genomfördes främst mellan åren 1998 och 2003, d.v.s. före NUTEK- projektets start. Särskilt har systemet av Small Business Development Centers (<http://www.sba.gov/aboutsba/sbaprograms/sbdc/index.html>) studerats. Ett regionaliserat system av kontor, som har till uppgift att hjälpa företag inte minst med kontakter mot universitet. Kontoren finns oftast i eller i omedelbar närhet till ett universitet eller inkubatormiljö. Dessa resor har också legat till grund för aktiviteter under senare år, eftersom kontakter har använts för att exempelvis etablera studentutbyte.

UniLink har också haft ett organiserat samarbete med Swedish American Chamber of Commerce (SACC) som erbjudit UniLink och dess medlemmar ett mycket fördelaktigt medlemskap. SACC och UniLink skrev en gemensam ansökan om medel för att bygga upp ett mer omfattande program för utbyte mellan länderna. Tanken var att öka handel mellan länderna med hjälp av ökat samarbete mellan studenter, forskare och lärare. Ansökan beviljades inte men under våren 2008 togs nya kontakter mellan UniLink och SACC för att åter aktualisera tankarna på ett

gemensamt program. Möte om detta genomfördes under sommaren 2008 och här finns en stor möjlighet för ett framtida UniLink att ta tag i.

SACC erbjuder studenter vid UniLinks medlemshögskolor redan nu ett förenklat sätt att söka visum vid praktik i USA liksom ett bra sätt att förmedla praktikjobben.

Ett annat exempel på samarbete är uppbyggnaden av staden New Orleans med hjälp av svenskt kunnande inom trähusbyggande. UniLink har hjälpt till med att knyta kontakter för forskare och även trähusfabrikanter i sammanhanget.

1.2. Kanada

UniLinks kontakter med Kanada bygger på samarbete med organisationerna DTM och Swedepark/SISP samt inte minst Kanadas Ambassad i Stockholm. Arbetet har lärt oss att Kanada är ett land, som har hälften så stor F & U som Sverige per capita och att den är till stor del offentligt finansierad. Ekonomin har baserats på naturresurser och underleverantörer. Man har, som vi i Sverige, långa avstånd och IT är väl utbyggt. 87 % av exporten går till USA vilket visar på sårbarhet. Allt detta gör att man på sitt sätt liknar Sverige och gärna vänder sig till Europa för både affärsavtal och andra samarbeten inte minst med akademien. Det finns en fantastisk möjlighet för UniLinks medlemmar att samarbeta med Kanada helt enkelt och det är inte svårt.

UniLink med samarbetspartner har genomfört studieresor till provinserna Nova Scotia, Alberta och British Columbia. Dessa provinser ser lite olika ut. Nova Scotia är del av Atlantic Canada med särskilda utmaningar. Inte samma ekonomiska förutsättningar som längre västerut men med kraftfulla utvecklingsprogram som drivs av organisationen Atlantic Canada Opportunities Agency, ACOA (<http://www.acoa.ca/>). ACOA har besökts vid ett antal tillfällen och här finns möjligheter för UniLink att bygga vidare liksom med Dalhousie University i Halifax.

Kanadas Innovationsstrategi innebär att premiärministern direkt ansvarar via departementet Industry Canada. Utförare är National Research Council, som driver projektet Industrial Research Assistance Program (IRAP) samt Canadian Technology Network. I provinsen Alberta, som är väldigt rik p.g.a. oljeinkomster har UniLink särskilt studerat och besökt IRAP, som har till uppgift att arbeta med Innovationer, Internationalisering, Utveckling och finansiering. Personal består i huvudsak av Industrial Technology Advisors (ITA) och ett antal av dessa har besökts. Dessa har oftast sitt kontor i anslutning till ett universitet och deras arbete på verkar forskning positiv. En ITA genomför uppsökande verksamhet i företag och kopplar definierade projekt till någon resurs vid universitetet.

Under sommaren 2008 genomfördes ett besök i British Columbia. Där besöktes University of British Columbia i Vancouver. Ett stort Universitet, ca 40.000 undergratuate studenter och 9.000 graduate, och mycket forskningsinriktat med 400 MCAD i extern forskningsbudget. 19 fakulteter och två campus. 43 patent men reaktivt få antal spin- off företag, 125 genom åren och dessa har skapat ca 2.000 jobb. Tech Transfer i traditionell amerikans modell som licensiering är en stark

verksamhet och ger UBC stora intäkter. Ett av de fem mest framgångsrika i hela Nordamerika och mycket för UniLinks medlemmar att lära.

Ett annat Universitet som besökte i BC är University of Victoria (UVIC) i Victoria. Kanadensiska universitet kan själv besluta om man vill att universitetet eller forskare/lärare skall äga patent och licenser. UVIC har systemet som liknar det svenska, d.v.s. "lärarundantaget." Samtidigt finns ett tvång för forskare att ta patent och om man vill kommersialisera sina rön kan man två alternativ. Antingen gör man det själv och då måste man släppa 25 % till UVIC. Det andra alternativet är att kommersialisera via bolaget IDC (ägt av UVIC), vikt görs i 99 % av fallen, och då får man del av den servicen men delar oftast ungefär 50/50.

Technology Transfer aktiviteter vid UVIC är:

- Spin-off
- Industrial Collaborations
- Licensing

Projektsamverkan med befintligt näringsliv sker i huvudsak inom programmet det nationella programmet MITACS. (<http://www.mitacs.ca/main.php?mid=10000057&pid=95>) MITACS är ett program för att stärka Kanadas konkurrenskraft genom utveckling och kommersialisering av matematiska verktyg för teknisk utveckling. Programmet består till stor del av ett nätverk av 305 matematiker, som arbetar i projekt mellan akademi, näringsliv och "non profit organizations." MITACS arbetar även med vidareutbildning av matematiker och med att underlätta rekrytering av dessa till näringslivet. Vid UVIC ställde man sig mycket positiv till att någon från UniLink arbetar ett antal veckor tillsammans med personal från IDC i Victoria. Även Vancouver Island Technology Park besöktes vid detta tillfälle.

Ytterligare ett Univeritet som besöktes är Simon Fraser University (SFU) i Vancouver. Även SFU har systemet som liknar det svenska, d.v.s. "lärarundantaget." Forskare tar gärna initiativ och kommer till Tech Transfer organisationen för att få hjälp med kommersialisering. Organisationen kan välja att hjälpa forskaren om man tror på idén eller avstå. I det senare fallet vill ändå SFU ha ca 5 % av intäkterna. Om forskaren beviljas hjälp sker en förhandling och SFU får i regel 30 % men ibland ned till bara 15 %. De flesta väljer att få denna hjälp. SFU använder denna verksamhet som marknadsföringsargument vid rekrytering av forskare.

En skillnad mot UBC och UVIC är att SFU jobbar väldigt mycket med studenter och studenters företagande. Man har ett antal utbildningsprogram där innovation och entreprenörskap ingår i själva programmet som en förberedelse.

Resultat av besöket blev att det nu finns stora möjligheter för personer inom UniLink att få jobba vid SFU med dessa frågor under en tid av kanske några veckor för att lära, utbyta erfarenheter och kanske skapa affärskontakter mellan studenter/företag i våra miljöer och motsvarande i Vancouver. Ömsesidiga marknadsundersökningar exempelvis för svenska företag mot Nordamerika och för kanadensiska mot Sverige, Skandinavien och EU.

Sist men inte minst kan nämnas att UniLink byggt upp en långsiktig relation med Kanadas Ambassad i Stockholm. Ett mycket välbesökt seminarium genomfördes under våren 2007, som belyste svenska studenters möjlighet till studier i landet.

1.3. EU

UniLink genomförde något år före NUTEK- projektet en uppskattad studieresa till Bryssel men syfte att bilda medlemmar i EU- frågor allmänt och i 7:e ramprogrammet i synnerhet. Som en uppföljning arrangerade UniLink två seminarier på Arlanda kring ramprogrammet och andra aktiviteter. Resultatet blev ett ökat intresse för frågan bland medlemmarna. Många medlemmar har egna EU- handläggare och dessa har ett eget nätverk med aktivt webbverktyg och olika träffar inom landet och i övriga Europa. UniLink har beslutat att överlämna EU- frågan till detta nätverk.

1.4. Nederländerna

Under våren 2007 besöktes VSNU (Association of Universities in the Netherlands) – www.vsnu.nl. VSNU är en förhandlingsorganisation som primärt arbetar för att stärka forskning och forskarutbildning i Holland. De är till viss del en förhandlingspart men också en policyorganisation som driver frågor om t ex transferering av kunskaper mellan universitet och näringsliv. Bland de aktiviteter som VSNU gör är:

- Skapa möten mellan delegater i universitetsstyrelser och en styrgrupp för valorisation/knowledge transfer på nationell nivå.
- Möten mellan "valorisation" ansvariga för kunskapsutbyte om frågor som IP, stipendier, entreprenörskap etc. Ett annat skäl för dessa möten är att förbereda frågor till styrgruppen.
- Fokus frågor just nu:
 - o Entreprenörskap – utbildning och spin-offs/inkubatorer
 - o Öka samarbetet mellan universitet och SME-företag, bl.a. genom praktik och innovations checkar
 - o Strategiska samarbeten med stora företag
 - o Finansiering av valoriseringsverksamheten
- Projekt som drivs/samordnas av VSNU
 - o Projekt med sammanslutningen för SME-företag
 - o Projekt med arbetsgivarorganisationen för de större industriföretagen och ekonomidepartementet för att finna bättre lösningar på IP-hantering av projekt som delas mellan industri och universitet

o Arrangemang av en större konferens om valorisering med medverkan från flera departement och privata aktörer.

De hänvisade UniLink också till en annan organisation som kan tänkas ligga mer i fokus för UniLink men som inte hanns med vid detta besök. HBO-Raad, the Association of universities for professional/applied sciences.

Resan till Nederländerna avslutades med en dag vid University of Twente i Enschede. Detta lärosäte är av stort intresse särskilt för de UniLinkmedlemmar som arbetar med Innovation på olika sätt.

Det vi så kan sammanfattas med: det första som möter en läsare på deras webb är: "The University of Twente is an entrepreneurial research university. It was founded in 1961....."
(<http://www.utwente.nl/en/>)

Information för entreprenörer prioriteras och man länkas till:
http://www.utwente.nl/en/matrix/for_entrepreneurs.html

Det UniLink studerade var:

NIKOS, Nederlands Instituut voor Kennisintensif OndernemerSchap

Ett institut som arbetar aktivt med studenters väg till att bli entreprenörer. Ett Marie Curie Training Site sedan 2002. Metoden är att kombinera:

Forskning. Vikten av entreprenöriell nätverkande. Samverkan industri- akademi.
Utmaning/möjlighet SMF, Globala start- ups, databas över kunskapsföretag, Marie Curie, småföretagskonferenser

Utbildning. Grund- och masterutbildningar. Avancerad ingenjörsvetenskap. Marknad, internationalisering, entreprenörskurser

Konsultation. Företagstillväxt. Marknadsorientering, internationalisering/export
Övning i en affärsmässig miljö. Samarbeta för studenter, företag i och utanför regionen. Både akademiska labb och mer praktiska inriktningar.

Mer info om NIKOS finns på: <http://www.utwente.nl/nikos/>

Vid Utwente har man ett program ECIU- master Innovation & Entrepreneurship (ECIU-I&E). Ett innovation/entreprenörsprogram i samarbete med universitetet i Aalborg. Alla studenter läser både i Twente och Aalborg. Programmet är en aktivitet inom "The ECIU European Consortium of Innovative Universities", 11 i huvudsak Europeiska universitet, som arbetar särskilt inom området Innovation. Mer information, bl.a. medlemslista hittas på <http://www.eciu.org/>

UTwente är ett av ett fåtal universitet i NL som ha en studentkår. Den tillhandahåller bl.a. lokaler för nystartade studentföretag och man är mycket aktiv i Innovationsarbetet vid UTwente.

Kennispark Twente (<http://www.kennispark.nl/kennisparkuk>)

Det avslutande besöket i Nederländerna gjordes på en organisation som kallas Senter Novem (www.senternovem.nl) som är en organisation som är knuten till departementet för ekonomiska affärer. De skall driva policyutveckling och stimulera till verksamhet inom tre huvudområden:

- Innovation
- Energi och klimatförändring
- Miljö och landskapsplanering

1.5. Österrike

Vid besöket i april 2007 på avdelningen Technologietransfer vid Technische Universität i Graz presenterades nedan modell för Kunskapsöverföring. Man har utvecklat den som en slags standard och menar att framgångsrikt system för kunskapsöverföring bör innehålla dessa moment. Man har arbetat med detta tillsammans med ett antal aktörer i länder i närområdet som Slovenien, Bulgarien o.s.v. De man gjort är att man gör en peer- review av varandra och på enklaste sätt värderar sättet att arbeta inom respektive område. Tanken är sedan att de som får inga eller endast ett fatal stjärnor inom något område sedan kan lära av andra med fler stjärnor, genom att arbeta en tid i den organisationen.

Europeisk modell för Kunskapsöverföring

Sammanhållen organisation inom universitetet eller fristående med "samhället" samagd organisation nära universitetet

Innehållande följande aktivitet:

1. Informationsöverföring
 - Vetenskapliga publikationer
 - F & U register/databaser
 - Försäljning av patent och licenser
 - Föreläsningar
2. Överföring m.h.a. "huvuden"
 - Forskarmobilitet
 - Praktik
 - Fadderverksamhet
3. Uppdragsutbildning
4. F & U projekt
 - Studentprojekt
 - Forsknings-samverkan
 - Uppdragsforskning (kontrakt)

-
- Konsulting
5. Spin- ups
- Studentföretag
 - Forskarföretag

Denna modell skulle kunna användas av ett framtida UniLink för att starta en lärprocess över landet där de som behöver lär av "den bäste" och man sedan byter inom ett annat område. Tyvärr fick UniLink kännedom om modellen för sent. Annars skulle man med framgång troligen kunna "skrota" alla delprojekt inom NUTEK- projektet och genomfört detta som ett antal aktiviteter istället. Modellen kan även användas internationellt och UniLink inbjöds att delta i framtida EU -projekt enligt denna metod.

1.6. Tyskland

Ett synnerligen omfattande och lyckat besök i Tyskland i samarbete med Svensk Tyska Forskningsföreningen genomfördes före NUTEK- projektet. Framstuderades Steinbeis, som en gång låg till grund för Sefström. UniLink har inte under senare år utvecklat samarbetet med Tyskland.

1.7. Storbritannien

Under våren 2008 genomfördes ett antal universitetsbesök i sydvästra England av UniLink i syfte att hitta idéer till några delprojekt. Dessa erfarenheter redovisas i respektive delprojekt.

Den stora samverkan med UK handlar om KTP. Här har verkligen UniLink gjort en stor insats, som kan komma att gagna både universitetsvärlden och näringslivet i Sverige. Helt kort kan man säga följande om KTP.

Programmet KTP- Knowledge Transfer Partnership är Europas mest framgångsrika kunskapsöverföringssystem och troligen det mest omfattande. Den senaste nationella analysen av brittisk forsknings- och innovationsverksamhet, den s.k. Sainsbury Review från oktober 2007, vill dubbla antalet KTP- projekt och vidga deltagandet till "KY- utbildningar". Visionen är ökad konkurrenskraft och välfärd med kunskapsöverföring och samverkansprojekt mellan kunskapsvärlden och företag som verktyg. Programmet startade redan 1975 och arbetsformerna är fortfarande i princip desamma. Några nyckelfaktorer är enkla spelregler och effektiv utvärdering.

Själva grundprincipen är att ett företag har behov av att genomföra en strategisk utveckling under ca två till tre år. Det läggs stor vikt vid att definiera behovet och utforma ett projekt för detta. För genomförande krävs en projektledare i form av en s.k. Associate, vilken oftast är en nyutexaminerad student.

Centralt i konceptet är ett ca.30 sidor omfattande avtal mellan tre parter: Företaget, Universitetet och Associate. Avtalet utformas i process mellan de tre avtalande parterna samt en s.k. KTP- advisor. I avtalet finns förutom beskrivningar

- Noggrann budget. Årlig kostnad ca 60 000 GBP
- Noggrant reglerat vad varje partner skall tjäna på projektet
- Tidsplan
- Uppgift om Handledare från Universitetet och avtalat engagemang i form av tid (ofta 1 dag/vecka)
- Motsvarande uppgift för Handledare från företaget
- Uppgift om Associates utbildningsplan på universitetet. Budget för det.
- Beskrivning av Managementsutbildning som "Associate" genomgår under projekttiden.

Företaget får gärna vara ett mindre sådant med ned till ca 5 anställda men man måste vara likvida och klara budget samt ha förmåga att tillgodogöra sig ett resultat. Endast de bästa blir godkända. Fr.o.m. 2006 provas även offentliga organisationer som sjukhus och skolor som "företagspartner."

Universitet är de överlägset vanligaste avtalande "kunskapspartnen" men även forskningsinstitut och FE Colleges (Further Education – "KY") provas.

Den ömsesidiga nyttan är viktig. Företaget har naturligtvis stor ekonomisk nytta av att få tillgång till en projektledare. Man använder programmet för rekrytering av nyckelpersoner och man får tillgång till ny kompetens. Innovationsprocesser startar i företaget. Programmet har under åren visat på mycket bra siffror vad gäller effekter och brittiska regeringen har nyligen beslutat att dubblera programmet, som en strategisk satsning för innovation i landet.

Ett stort antal besök i UK har genomförts på initiativ av UniLink med representanter för lärosäten, regionförbund, företagsorganisationer, kommuner o.s.v. över hela UK.

Region Halland, Västragötalandsregionen och sex lärosäten i Västsverige har gått samman och finansierar en "förundersökning" för att pröva förutsättningarna för att starta upp ett pilotprojekt i Västsverige enligt KTP- modell från UK. Förundersökningen innehåller moment som analys av den brittiska modellen, förankring i berörda lärosäten, finansieringsförutsättning, förankring i företag, kopplingar till pågående innovationssatsningar, utveckling av nyckeltal mm.

I detta fall har verkligen UniLink bidragit till en möjlig utveckling av inte bara akademien utan näringslivet i hela landet.

3 Resultat och förslag

Genom det internationella arbetet har nu UniLink fått ett stort antal uppslag för fortsatt utveckling av verksamheten och inte minst nätverket och lärprocesser. UniLink har en unik roll i högskolevärlden och kan göra saker som ingen annan kan. De viktigaste initiativen är:

- Utveckla samarbete med SACC! Man VILL nu verkligen från deras sida och är beredda att skriva ny ansökan och projektbeskrivning. UniLink kan spela en viktig roll i utveckling av affärs- och forskningssamarbetet mellan länderna.
- Utveckla praktiksamarbetet för svenska studenter i USA med hjälp av SACC!
- UniLink har mycket goda förbindelser i Kanada och med Ambassaden i Stockholm. Man vill verkligen från kanadensisk sida arbeta med oss och det är lätt p.g.a. små kulturskillnader. Kanada kan vara en viktig länk till USA och även resten av Nordamerika och så småningom Latinamerika. Lär särskilt av IRAP och studera exemplen i Atlantic Canada!
- I Kanada görs mycket som skulle kunna stimulera samverkanspersonal vid svenska lärosäten. UniLink har nu berett grunden för att flera universitet och av dessa ägda bolag gärna har personalutbytesprogram med oss. Det behöver inte kosta så mycket om varje organisation betalar sina kostnader. Ett mycket stimulerande sätt att utvecklas personligen.
- Kanadas sätt att använda matematik på ett tillämpat sätt i ett särskilt tillväxtfrämjande program är synnerligen intressant. Det bör studeras vidare av UniLink!
- När det gäller EU- frågor måste UniLink ha en beredskap i framtiden. Just nu handläggs mycket av det praktiska bättre av EU- handläggarnätverket men i framtiden kan nya frågor komma upp och då kan UniLink ta en viktig roll.
- Att studera olika entreprenöriella regioner i Europa har visat sig värdefullt. Twente i Holland är en sådan. Några högskolor, däribland Halmstad har efter UniLinks besök upprättat särskilt samarbete kring begreppet Innovation med dem och liknande är möjligt för fler lärosäten.
- Metoden i Graz att genomlysa varandras samverkansarbete på ett strukturerat sätt är synnerligen intressant. UniLink bör snarast studera deras metod och genomföra ett liknande projekt. Därefter försöka komma med i ett internationellt projekt med samma innehåll.
- KTP! Europas mest omfattande kunskapsöverföringssystem! Här har UniLink redan tagit ett stort initiativ och spridning av erfarenheter är naturligtvis viktigt. Längs han man kommit i Västsverige och dessa erfarenheter studeras redan nu i andra delar av landet.